

عنوان درس: پرستاری سلامت فرد و خانواده	رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته پرستاری
تعداد واحد: ۱/۵ واحد نظری	پیش نیاز:
نیمسال تحصیلی:	تعداد دانشجویان:
محل تشکیل کلاس:	زمان شروع کلاس:
نام مدرس: مهناز حلیانی	مسئول طرح درس: سمیه زارع

● شرح درس:

اساس سلامت جامعه، توجه به سلامت خانواده به عنوان مهمترین نهاد اجتماعی است. این درس به مفهوم خانواده و انواع آن، خانواده از دیدگاه اسلام، مراحل تکامل خانواده و وظایف خانواده در هر یک از این مراحل، ساختار، نقش، ارتباط و عملکرد خانواده، بحران در خانواده و روشهای تطابق با آن، سوء رفتار در خانواده و خانواده های آسیب پذیر با انجام بازدید از منزل و بکارگیری فرآیند پرستاری می پردازد.

● هدف کلی:

این درس تجارب یادگیری در زمینه بررسی، شناخت و تشخیص مسائل و مشکلات سلامت خانواده و روش های حل آن را فراهم می سازد.

● اهداف اختصاصی:

۱- تعریف خانواده، انواع خانواده، ساختار خانواده، خصوصیات کلی و مشترک در خانواده، خانواده بعنوان یک واحد مراقبتی. در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- خانواده را تعریف کند.
- انواع خانواده را نام ببرد.
- انواع ساختار خانواده را لیست نماید.
- خصوصیات کلی و مشترک را در خانواده نام ببرد.
- خانواده را بعنوان یک واحد مراقبتی توصیف نماید.

۲- نقشها و عملکرد خانواده، نقش و الگوی نقشی، نقشهای رسمی و غیر رسمی اعضای خانواده، عملکردهای مهم خانواده مراحل تکاملی خانواده، نقش پرستار در مراحل تکاملی و نیازهای بهداشتی خانواده در مراحل مختلف.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- واژه های نقش، تقبل نقش و الگوی نقشی را تعریف کند.
- نقشهای رسمی اعضای خانواده را در یک خانواده بیان کند.
- نقشهای غیر رسمی اعضای خانواده را در یک خانواده بیان کند.
- عملکرد مهم خانواده را که بین نقشهای خود و خانواده تعادل برقرار می کند فهرست نماید.
- مراحل تکاملی خانواده و نقش خانواده در هر مرحله را توضیح دهد.

۳- کاربرد فرایند پرستاری در خانواده، مراحل فرایند پرستاری، بکارگیری ابزار ارزشیابی جهت بررسی و تشخیص مشکل خانواده، منابع اطلاعاتی موجود برای بررسی و تشخیص مشکلات خانواده، نحوه تعیین اولویت مشکل خانواده

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- تاثیر استفاده از فرایند پرستاری را در حل مشکلات خانواده درک نماید.
- مراحل فرایند پرستاری را نام برده و شرح دهد.
- منابع اطلاعاتی خانواده را جهت بررسی و تشخیص لیست نماید.
- روش استفاده از ابزار ارزشیابی را جهت بررسی وضعیت خانواده ذکر نماید.
- نحوه اولویت مشکل خانواده را شرح دهد.
- مشکل خانواده را با استفاده از فرایند پرستاری تا حد ممکن برطرف نماید.

۴- بازدید منزل ، اهداف ، مزایا و معایب بازدید منزل ، مهارت‌های مهم جهت کسب موفقیت در بازدید منزل ، مراحل بازدید منزل ، وسایل لازم جهت انجام بازدید منزل ، اصول امنیتی هنگام بازدید منزل ، عوامل موثر در توانمند سازی پرستار هنگام بازدید منزل در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- اهداف بازدید منزل را لیست نماید.
- مزایا و معایب بازدید منزل را توضیح دهد.
- مهارت‌های مهم جهت کسب موفقیت در بازدید منزل را بیان کند.
- مراحل بازدید منزل را بطور کامل شرح دهد.
- وسایل لازم جهت انجام بازدید منزل را لیست نماید.
- اصول امنیتی در هنگام بازدید منزل را بیان نماید.
- عوامل موثر را در توانمند نمودن پرستار در هنگام بازدید منزل بیان کند.

۵- نظر اسلام نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده، مفهوم و هدف ازدواج، آثار و نتایج ازدواج، مشکلات و موانع ازدواج، راه حل‌های مناسب در مقابله با مشکلات ازدواج، اصول کلی انتخاب همسر، ضرورت‌های فردی، اجتماعی و مذهبی ازدواج، اهمیت مشاوره قبل از ازدواج، مشاوره ژنتیکی و رعایت بهداشت خانواده.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- مفهوم ازدواج را ذکر نماید.
- هدف ازدواج را بیان کند.
- آثار و نتایج ازدواج را ذکر کند.
- مشکلات و موانع ازدواج را توصیف نماید.
- راه حل‌های مناسب را در مقابله با مشکلات ازدواج شرح دهد.
- اصول کلی انتخاب همسر را ذکر نماید.
- ضرورت‌های فردی ، اجتماعی و مذهبی ازدواج را شرح دهد.
- اهمیت مشاوره قبل از ازدواج را بیان کند.
- مشاوره ژنتیکی و نحوه رعایت بهداشت خانواده را توضیح دهد.
- نظر اسلام را نسبت به ازدواج شرح دهد.

۶- خانواده های آسیب پذیر- آسیبهای روانی اجتماعی در جامعه- شناخت گروههای آسیب پذیر- عوامل موثر در آسیب پذیری خانواده و جامعه- نحوه کاهش آسیب پذیری در خانواده- نقش پرستار بهداشت جامعه در برخورد با خانواده های آسیب پذیر.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- گروههای آسیب پذیر را لیست نماید.
- آسیبهای روانی اجتماعی در جامعه را شرح دهد.
- عوامل موثر در ایجاد آسیب پذیری را شرح دهد.
- نحوه کاهش آسیب پذیری در خانواده را توضیح دهد.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در برخورد با خانواده های آسیب پذیر بیان نماید.

۷- بحران در خانواده ، تعریف بحران ، انواع و مراحل بحران- واکنشهای روانی و تطابق در بحران، تاثیر بحران بر خانواده، چگونگی مداخله در بحران، نقش پرستار بهداشت جامعه در مداخله هنگام بحران .

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- بحران را تعریف نماید.
- عوامل ایجاد بحران در خانواده را ذکر نماید.
- واکنشهای روانی و تطابق خانواده در هنگام بحران را شرح دهد.
- تاثیر بحران بر خانواده را بیان نماید.
- چگونگی مداخله در بحران را توضیح دهد.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در زمان بحران خانواده ذکر نماید.

۸- سوء رفتار در خانواده، انواع سوء رفتار نسبت به کودکان ، زنان ، سالمندان، تاثیر سوء رفتار در خانواده، نقش پرستار بهداشت جامعه در کنترل و کاهش سوء رفتار در خانواده.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- سوء رفتار در خانواده را توضیح دهد.
- انواع سوء رفتار نسبت به کودکان ، زنان و سالمندان را لیست نماید.
- تاثیر سوء رفتار در خانواده را شرح دهد.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در کنترل و کاهش سوء رفتار بیان نماید.

۹- خانواده با نوجوان، خصوصیات سن بلوغ، مشکلات دوران نوجوانی ، نظریه های مختلف در مورد خانواده با نوجوان، نقش پرستار بهداشت جامعه در ارتباط با نوجوان، نحوه برنامه ریزی اجتماعی برای حل مشکلات نوجوانان.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- خصوصیات سن بلوغ را بیان نماید.
- مشکلات دوران نوجوانی را توصیف کند.
- نظریه های مختلف را در مورد خانواده با فرد نوجوان بیان کند.
- نقش پرستار بهداشت جامعه در ارتباط با نوجوان ذکر نماید.
- نحوه برنامه ریزی اجتماعی را برای حل مشکلات نوجوانان شرح دهد.

۱۰- خانواده با افراد بزرگسال و سالمند، تعریف سالمندی، تغییرات دوران سالمندی، وظایف خانواده در قبال سالمند، بیماریهای شایع دوران سالمندی، نقش پرستار بهداشت جامعه در مشاوره سالمندان.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- مفهوم سالمندی را تعریف کند.
- تغییرات دوران سالمندی را بیان نماید.
- وظایف خانواده را در قبال سالمند شرح دهد.
- بیماریهای شایع دوران سالمندی را ذکر نماید.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در مشاوره سالمندان ذکر کند.

۱۱- اعتیاد و تاثیر آن بر خانواده، تعریف اعتیاد و واژه های مربوطه، عوامل موثر بر اعتیاد، انواع مواد اعتیاد آور (مخدر و ...) ، تاثیر مواد اعتیاد آور بر فرد، تاثیر اعتیاد بر خانواده، راههای پیشگیری و درمان اعتیاد، شاخصهای تعیین اعتیاد در فرد، نقش خانواده در پیشگیری از اعتیاد، نقش پرستار بهداشت جامعه در مواجهه با خانواده با فرد معتاد.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- اعتیاد و واژه های مربوطه را تعریف کند.
- عوامل موثر بر اعتیاد را شرح دهد.
- انواع مواد مخدر و تاثیر هر کدام را بر فرد شرح دهد.
- راههای پیشگیری و درمان اعتیاد را بیان نماید.

- شاخصهای تعیین اعتیاد در فرد را ذکر نماید.
- نقش خانواده را در پیشگیری از اعتیاد شرح دهد.
- تاثیر اعتیاد بر خانواده را شرح دهد.
- سطوح سه گانه پیشگیری از اعتیاد را ذکر نماید.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در پیشگیری از اعتیاد توضیح دهد.

۱۲- (فقر و تاثیر آن بر خانواده)، تعریف و مفهوم فقر، خط فقر و نحوه محاسبه آن، مشکلات خانواده های فقیر، عوامل موثر در بروز فقر - تاثیر فقر بر خانواده، تاثیر فقر بر بهداشت، مداخلات مناسب در خانواده های فقیر، نقش پرستار بهداشت جامعه در سطوح مختلف پیشگیری از فقر.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- مفهوم نسبی فقر را شرح دهد.
- خط فقر را توضیح داده و نحوه محاسبه آن را بیان نماید.
- تاثیر فقر در خانواده را ذکر کند.
- مشکلات خانواده های فقیر را توصیف نماید.
- عوامل موثر در بروز فقر را بیان نماید.
- مداخله مناسب را بر حسب مشکل خانواده فقیر توضیح دهد.
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در سطوح مختلف پیشگیری از فقر شرح دهد

۱۳- (معلولیت و آثار آن بر خانواده) ، تعریف معلولیت، نقص و عدم توانایی ، علل و انواع معلولیت، انواع عقب مانده های ذهنی، مشکلات خانواده با کودک معلول، سطوح مختلف پیشگیری در کاهش معلولیت و مشکلات ناشی از آن، اعضاء تیم توانبخشی، نقش پرستار بهداشت جامعه و تیم توانبخشی در ارتباط با والدین کودک معلول.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- معلولیت را تعریف کرده و تفاوت آن را با نقص و عدم توانایی ذکر نماید.
- علل معلولیت را لیست نموده و برای هر کدام مثالی بیاورد.
- انواع عقب مانده های ذهنی را توضیح دهد.
- مشکلات خانواده با کودک معلول را شرح دهد.
- سطوح مختلف پیشگیری را در کاهش معلولیت و مشکلات ناشی از آن را ذکر نماید.
- اعضاء تیم توانبخشی را لیست نماید.
- نقش پرستار بهداشت جامعه و متخصصین را در ارتباط با والدین کودک معلول بیان نماید.

۱۴- (طلاق و تاثیر آن بر خانواده)- تعریف طلاق- عوامل موثر بر طلاق- اثرات سوء طلاق بر خانواده و جامعه- راههای سازش کودکان نسبت به طلاق- روشهای صیانت خانواده- تدابیر لازم برای خانواده های مطلقه- اهمیت مشاوره در پیشگیری از طلاق

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- طلاق را تعریف نماید.
- عوامل موثر بر طلاق را ذکر نماید.
- اثرات سوء طلاق بر کودکان، زنان را شرح دهد.
- راههای سازش کودکان نسبت به طلاق را بیان کند.
- تدابیر لازم را برای خانواده های مطلقه بیان نماید.
- روشهای صیانت خانواده را توضیح دهد.
- اهمیت مشاوره قبل از ازدواج و بعد از آن را در پیشگیری از طلاق بیان نماید.

۱۵- (خانواده با مادر باردار)- مشکلات مربوط به ماههای مختلف دوران بارداری- اهمیت مشاوره قبل از بارداری- راههای تشخیص قطعی حاملگی- آزمایشات مورد لزوم در دوران بارداری- شناخت مادران در معرض خطر- نقش پرستار بهداشت و مداخلات ضروری در مراقبت از مادر باردار .

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- مشکلات مربوط به ماههای مختلف دوران بارداری را توضیح دهد.
- نحوه مشاوره قبل از بارداری را شرح دهد.
- راههای تشخیص حاملگی را ذکر نماید.
- آزمایشات مورد لزوم در دوران بارداری را لیست نماید.
- مادران در معرض خطر را لیست نماید.
- نقش پرستار بهداشت خانواده را در مراقبت از مادر باردار را توصیف نماید.
-

۱۶- (خانواده با کودک شیر خوار)، بررسی رشد کودک (وزن ، قد ، دورسر) و مقایسه با استانداردهای مربوطه، تکامل کودک در سنین مختلف، تغذیه کودک با شیر مادر، اختلالات مربوط به شیر دهی، تغذیه تکمیلی کودک، نقش پرستار در مواجهه با خانواده با کودک شیر خوار.

در پایان جلسه درسی دانشجو باید قادر باشد:

- نحوه بررسی رشد (وزن ، قد ، دورسر) کودک را شرح داده و فرمولهای هر یک را بیان نماید.
- تکامل کودک را در سنین مختلف شرح دهد.
- مزایای شیر مادر را توضیح دهد.
- تغذیه کودک را از ۶ ماهگی بیان نماید.
- باورهای غلط و اختلالات مربوط به شیر دهی را ذکر نماید.
- نقش پرستار بهداشت را در رابطه با کودک شیر خوار و خانواده وی بیان نماید.

❖ شرایط اجراء:

۱. امکانات آموزشی بخش : کلاس درس
۲. وسایل و تسهیلات کمک آموزشی : (تخته سیاه ، اورهد- فیلم آموزشی)
۳. آموزش دهنده: مهناز حلیانی

❖ منابع :

- ❖ محمدی . رخشنده ، پرستار بهداشت جامعه . تهران ، نشرنی
- ❖ حسینی . میمنت ، پرستار بهداشت خانواده . تهران ، بشری
- ❖ ایلدر آبادی . اسحاق ، پرستاری بهداشت جامعه ۱، ۲، ۳. تهران

- Practice ; upper Saddle &- Friedman M.M Bowden .V.R. jenes E. Family Nursing Research, Theory River ; Prenlice Hall.

- Allender. Community health Nursing,&- Spradly

- Stanhope . M ; Laneaster j . Community & public health Nursing . ST louis Mosby Co.

(جهت تهیه منابع فوق از جدیدترین ویرایش استفاده شود)

❖ نحوه ارزشیابی :

۱. ارزشیابی بصورت کتبی
۲. شرکت دانشجو در بحثها.
۳. مقررات: حداقل نمره قبولی ۱۰ نمره
۴. تعداد دفعات مجاز غیبت کلاس ۴/۱۷ مجموع ساعات تدریس

❖ انتظار از دانشجو:

از دانشجو انتظار می رود:

- قبل از ورود به کلاس در مورد درس همان جلسه (طبق طرح درس) مطالعه داشته باشد
- بموقع در کلاس حاضر شود
- رعایت حرمت کلاس را بنماید
- تلفن همراه خود را خاموش نماید
- در صورت داشتن سوال، بعد از کسب اجازه مطرح نماید
- در صورت داشتن هر گونه سوال غیردر ساعات مشاوره مراجعه نماید
- تکالیف خود را بموقع ارائه نماید
- در بحثها فعالانه شرکت نماید تکالیف را بموقع ارائه نماید.